

Українська наукова періодика у WEB OF SCIENCE

За результатами моніторингу зі списків наукових періодичних видань, що індексуються агентством Thomson Reuters, цього року було виключено рекордну кількість журналів. Оприлюднено дані JCR за підсумками 2012 р. щодо імпаکت-факторів наукових журналів, які входять до бази Web of Science. До цього річного рейтингу потрапило 18 українських видань, 17 з яких видаються науковими установами НАН України.

У червні всевітньо відоме своїми наукометричними дослідженнями агентство Thomson Reuters в офіційному прес-релізі повідомило, що з рейтингів компанії було виключено 66 наукових журналів¹. Таке рішення спричинено тим, що ці видання звинувачують у надмірному самоцитуванні й несумлінному підвищенні індексу цитованості через вживання недоречних посилань між журналами.

Загалом агентство щороку корегує свої списки, але така кількість вилучених видань є своєрідним рекордом. Експерти Thomson Reuters виявили, що деякі журнали свідомо заохочують авторів посилатися в статтях один на одного, причому там, де такі посилання зовсім недоречні й не виправдані змістом роботи. Торік через це довелося виключити 51 журнал, у 2011 р. – 34, що свідчить про зростання масштабу проблеми. Серед видань, які цього року потрапили під санкції агентства, більше половини становлять нові в списку журнали (37). Усіх їх викрито в «накручуванні» імпаکت-фактора. Наприклад, недобросовісними визнано такі видання, як Iranian Journal of Fuzzy Systems («Іранський журнал нечітких систем») і International Journal of Crashworthiness («Міжнародний журнал катастрофостійкості»).

Експерти зазначають, що тенденція до запровадження більш жорсткого моніторингу видань, які входять до переліку провідних світових наукометричних баз, спричинена збільшенням кількості випадків, коли редакції журналів і автори наукових статей застосовують відомі прийоми «чорної оптимізації» власних індексів та показників. Крім того, у травні 2013 р. деякі впливові видавці наукової періодики разом із провідними вченими розпочали боротьбу за відмову від використання імпакт-фактора як інструменту для оцінювання результатів наукових досліджень (про підписантів декларації DORA див. «Вісник НАН України», 2013, № 7)².

¹ <http://thomsonreuters.com/press-releases/062013/2013-journal-citation-reports>.

² Див.: Шляхи розвитку української науки. – 2013. – № 6 (96). – С. 121–123.

Агентство Thomson Reuters повідомило також, що минулого року 55 % видань з бази Web of Science збільшили свій імпакт-фактор, а 45 % – зменшили. Так, цей показник для відомого журналу PLoS ONE знизився з 4,4 у 2010 р. до 3,7 у 2012 р. Цей приклад заслуговує на увагу з огляду на те, що видавець сімейства журналів PLoS є учасником DORA. Один з директорів компанії Д. Паттінсон (D. Pattinson) зазначив, що найпомітнішим досягненням PLoS ONE він вважає редакційну політику, спрямовану на публікацію статей за результатами всіх видів досліджень, а не лише з «модних» і популярних напрямів, у яких можна очікувати високий рівень цитувань.

Видання	Видавець	Імпакт-фактор 2012	Імпакт-фактор без урахування самоцитувань	Відсоток само-цитувань статей 2010–2011 рр. у 2012 р., %	Імпакт-фактор 2011
Symmetry, Integrability and Geometry: Methods and Applications (SIGMA)	Інститут математики НАН України, Київ	1,243	1,124	9	1,071
Low Temperature Physics / Фізика низьких температур	Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України, Харків	0,821	0,571	30	0,730
Condensed Matter Physics	Інститут фізики конденсованих систем НАН України, Львів	0,757	0,583	23	0,811
Journal of Superhard Materials / Сверхтвердые материалы	Інститут надтвердих матеріалів ім. В.М.Бакуля НАН України, Київ	0,723	0,475	34	0,785
Ukrainian Journal of Physical Optics	Інститут фізичної оптики МОН України, Львів	0,704	0,444	36	0,851

Theoretical and Experimental Chemistry / Теоретическая и экспериментальная химия	Інститут фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України, Київ	0,459	0,288	37	0,509
Neurophysiology / Нейрофизиология	Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, Київ	0,384	0,141	63	0,468
Kinematics and Physics of Celestial Bodies / Кинематика и физика небесных тел	Головна астрономічна обсерваторія НАН України, Київ	0,351	0,176	50	0,361
Cytology and Genetics / Цитология и генетика	Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України, Київ	0,294	0,202	31	0,246
Journal of Mathematical Physics, Analysis, Geometry / Журнал математической физики, анализа, геометрии	Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України, Харків	0,289	0,211	27	0,163
Powder Metallurgy and Metal Ceramics / Порошковая металлургия	Інститут проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України, Київ	0,262	0,165	37	0,337
Strength of Materials / Проблемы прочности	Інститут проблем міцності ім. Г.С. Писаренка, НАН України, Київ	0,234	0,082	64	0,234
Materials Science / Фізико-хімічна механіка	Фізико-механічний інститут ім. Г.В.Карпенка НАН	0,214	0,065	69	0,229

матеріалів	України, Львів				
Ukrainian Mathematical Journal / Український математич- ний журнал	Інститут математики НАН України, Київ	0,154	0,083	45	0,193
Journal of Water Chemistry and Technology / Химия и технология воды	Інститут колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського НАН України, Київ	0,139	0,139	0	0,205
Металло- физика и новейшие технологии	Інститут металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України, Київ	0,108	0,041	62	0,143
Nonlinear Oscillations / Нелінійні коливання	Інститут математики НАН України, Київ	0,085	0,085	0	0,164
Problems of atomic science and technology / Вопросы атомной науки и техники	ІНЦ «Харківський фізико- технічний інститут» НАН України, Харків	0,069	0,030	55	0,028

Крім того, у Journal Citation Reports оприлюднено дані щодо імпаکت-факторів наукових журналів за підсумками 2012 р. З-поміж більш ніж 10 тис. видань з 83 країн світу, що входять у Web of Science і мають імпаکت-фактори, до цього річного рейтингу потрапило 18 українських журналів, видавцями 17 з яких є наукові установи НАН України.

Слід зазначити, що за підсумками 2011 р. у списку було 19 наукових журналів України – за результатами моніторингу з переліку було виключено єдиний вітчизняний журнал із соціогуманітарних наук «Актуальные проблемы экономики» Національної академії управління (Київ). Заслужовує на увагу той факт, що для цього видання у 2011 р. показник самоцитувань статей, опублікованих у минулі роки, становив 91 %.

За даними JCR, порівняно з рейтингами 2011 р. українські журнали SIGMA, «Физика низких температур», «Цитология и генетика», «Журнал математической физики, анализа, геометрии» та «Вопросы атомной науки и

техники» підвищили власний імпакт-фактор, для решти видань цей показник знизився.

За матеріалами: www.newscientist.com; <http://thomsonreuters.com>
(Українська наукова періодика у WEB OF SCIENCE // Вісник НАН України. – 2013. – № 8. – С. 98–100).